

Vastineen antaminen Pohjois-Suomen hallinto-oikeudelle hallintoriita-asiassa/Pöykkö

Khall 20.01.2025 § 6
47/03.06.02.00/2025

Valmistelija

sivistys- ja hyvinvointijohtaja Juha Valta (p. 044-4970400):

Pohjois-Suomen hallinto-oikeus pyytää Muhoksen kuntaa antamaan vastineen diaarinumeroon 2182/03.04.04.10/2024. Vastineessa pyydetään ottamaan kantaa hakemuksessa esitettyjen vaatimusten perusteluihin sekä niiden määrään. Vastineen lisäksi hallinto-oikeudelle toimitettaviin asiakirjoihin tulee liittää muu tarvittava selvitys. Vastine, liiteluettelo sekä muu selvitys on toimitettava hallinto-oikeuteen 24.1.2025 mennessä.

Asiana on kunnan ja hyvinvointialueen viranhaltijasta annetun lain 2 luvun 3 §:ssä tarkoitettu hallintoriita-asia (korvausvaatimus).

Vaatimukset:

Pöykkö pyytää kunnioittavasti, että Pohjois-Suomen hallinto-oikeus

- 1) velvoittaa Muhoksen kunnan maksamaan hänelle kunnan ja hyvinvointialueen viranhaltijasta annetun lain 2 luvun 3 §:n 3 momentin nojalla 24 kuukauden palkkaa vastaavan korvauksen korkolain 4 §:n 1 momentissa säädettyine viivästyskorkeineen hallintoriitahakemuksen tiedoksisaannista lukien, koska hänet on palkattu ilman pätevää syytä kahteen peräkkäiseen määräaikaiseen peruskoulun luokanopettajan virkasuhteeseen ajalle 9.8.2022-3.6.2023 ja 9.8.2023-1.6.2024.
- 2) velvoittaa Muhoksen kunnan korvaamaan hänen oikeudenkäyntikulunsa tässä asiassa laillisine viivästyskorkeineen kuukauden kuluttua tuomioistuimen päätöspäivästä lukien. Oikeudenkäyntikulujen määrä on tähän mennessä 2 500 euroa.

PERUSTELUT:

Oikeudellinen lähtökohta

Kunnan ja hyvinvointialueen viranhaltijasta annetun lain (jäljempänä viranhaltijalaki) 2 luvun 3 §:n 2 momentin mukaan viranhaltija voidaan ottaa määräajaksi vain viranhaltijan omasta pyynnöstä tai jos määräajaksi ottamisesta on erikseen säädetty taikka tehtävän luonne, sijaisuus, avoinna olevaan virkasuhteeseen kuuluvien tehtävien hoidon järjestäminen tai muu näihin rinnastettava kunnan toimintaan liittyvä määräaikaista virkasuhdetta edellyttävä seikka sitä vaatii.

Edelleen 3 §:n 3 momentin mukaan viranhaltijalla, joka on ilman 2 momentin mukaista perustetta otettu määräajaksi tai joka on ilman perusteltua syytä toistuvasti otettu peräkkäin määräajaksi, on oikeus saada virkasuhteen päättyessä vähintään kuuden ja enintään 24 kuukauden palkkaa vastaava korvaus. Korvausvaatimus on esitettävä kuuden kuukauden kuluessa virkasuhteen päättymisestä.

Perustelut:

Pöykkö on toiminut Muhoksen kunnassa määräaikaisissa virkasuhteissa esiluokanopettajana ja luokanopettajana 10.8.2016 alkaen. Viimeisenä kahtena lukuvuonna 2022-2023 ja 2023-2024 määräaikaiset virkasuhteet ovat olleet seuraavat:

- 9.8.2022-3.6.2023 luokanopettaja ja
- 9.8.2023-1.6.2024 luokanopettaja.

Viranhoitomääräyksiin lukuvuosille 2022-2023 ja 2023-2024 ei ole kirjattu määräaikaisuuden perustetta, vaikka viranhaltijalaki sitä edellyttää. Määräaikaisuuden perusteeksi on kirjattu vain määräaikainen virkasuhde. Viran vakituinen hoitaja on irtisanoutunut jo keväällä 2021.

Pöykön määräaikaisesti lukuvuosiin 2022-2023 ja 2023-2024 hoitama virka laitettiin julkiseen hakuun vasta keväällä 2024. xxxx haki virkaa, mutta ei tullut valituksi. Pöyköllä on ollut kelpoisuus hoitamaansa tehtävään. Lisäksi hän on hoitanut työhön liittyvät opetus- ja muut tehtävät tunnollisesti ja vastuullisesti, mistä on osoituksena myös hänen todella pitkä työhistoriansa Muhoksen kunnan palveluksessa.

Luokanopettajan viranmukainen opetusvelvollisuus on OVTES: n mukaan 24 opetustuntia viikossa. Pöykölle on määräaikaisissa virkasuhteissa osoitettu opetettavaksi tuntimäärä, joka on ylittänyt viran mukaisen opetusvelvollisuuden.

Tehtävät eivät ole olleet xxxx:n määräaikaisuuksien aikana tilapäisiä, vaan vastaava pysyvä ja jatkuva opetustyö on ollut olemassa ennen ja jälkeen Pöykön määräaikaiseksi palkkaamista.

Pöykkö olisi ollut valmis jatkamaan opettajana kunnan palveluksessa, mutta hänelle ei enää tarjottu mitään opetustyötä määräaikaisuuden päättymisen jälkeen 2.6.2024 alkaen. Pöykön virkasuhde kuntaan on siis päättynyt yksinomaan työnantajasta johtuvasta syystä.

Pöykön ottamiselle määräaikaiseen virkasuhteeseen lukuvuosiksi 2022-2023 ja 2023-2024 ei ole ollut viranhaltijalaissa säädettyä perustetta.

Muhoksen kunnan vastine:

Viranhaltijalain 2 luvun 3 §:n 2 momentin mukaan viranhaltija otetaan virkasuhteeseen toistaiseksi tai määräajaksi. Viranhaltija voidaan ottaa määräajaksi vain viranhaltijan omasta pyynnöstä tai jos määräajaksi ottamisesta erikseen säädetään taikka tehtävän luonne, sijaisuus, avoinna olevaan virkasuhteeseen kuuluvien tehtävien hoidon järjestäminen tai muu näihin rinnastettava kunnan tai hyvinvointialueen toimintaan liittyvä määräaikaista virkasuhdetta edellyttävä seikka sitä vaatii.

Muhoksen kunnan Viranhoitomääräyksiin lukuvuosille 2022-2023 ja 2023-2024 ei ole kirjattu määräaikaisuuden perustetta, vaikka viranhaltijalaki sitä edellyttää. Rehtori on pyytänyt 11.5.2022 (liite 1) ja 22.5.2023 (liite 2) päivätyillä sähköposteilla täyttölupaa luokanopettajan viransijaisuudelle ajalle 9.8.2022-3.6.2023 ja ajalle 9.8.2023-1.6.2024. Tehtävä on vapautunut täytettäväksi, koska viranhaltija on irtisanoutunut 1.8.2021 alkaen.

Sivistys- ja hyvinvointipalveluiden toimialajohtaja on viranhaltijapäätöksellä 11.5.2022 (liite 3) ja 23.5.2023 (liite 4) myöntänyt täyttöluvan virkaan ajalle 9.8.2022-3.6.2023 ja täyttöluvan virkaan ajalle 9.8.2023-1.6.2024. Lukuvuodelle 2022-2023 syyslukukaudella 2021 tehdyssä oppilasennusteessa ko. kouluun ennakoitiin tulevan viisi (5) esikoululaista (liite 5). Kevätlukukaudella 2022, kun esiopetukseen ilmoittautuminen päättyi (helmikuussa 2022), näytti tilanne sellaiselta, ettei Huovilaan olisi ollut tulossa syksyllä 2022 esiopetusryhmää. Ko. koulun rehtori kirjoitti 24.3.2022 esitykseen tuntikehyksestä lukuvuonna 2022-2023 (liite 6) seuraavasti: vähennystä nykyiseen tuntikehykseen olisi 18,5

vuosiviikkotuntia, koska esikouluryhmämme lukuvuonna 2022-2023 olisi niin pieni, että oppilaat sijoitettaneen muualle.

Esiopetukseen ilmoittautumisen päättymisen jälkeen ko. koulun esiopetukseen tuli uusia ilmoittautuneita, yhteensä kahdeksan (8), joten koululle perustettiin oma esiopetusryhmä. Esiopetusryhmän perustamisen rajana on ollut seitsemän (7) esikoululaista. Lukuvuonna 2023-2024 esikoululaisia oli 10 ja lukuvuonna 2024-2025 seitsemän (7).

Esikoululaisten vähäiseen määrään liittyen rehtori ja toimialajohtaja keskustelivat siitä, ettei Huovilän avointa luokanopettajan virkaa täytettäisi. Syy tähän oli se, että esiopetuksen päätoimisena tuntiopettajana toimi tuolloin opettaja, jolla oli lastentarhanopettajan tutkinnon lisäksi myös luokanopettajan pätevyys. Tällä pyrimme varmistamaan, että ko. opettajalle olisi tarvittaessa ollut osoittaa määräaikainen luokanopettajan paikka. Kevään aikana koulun esiopetusryhmään ilmoittautui kuitenkin "jälkijunassa" sen verran lapsia, että esiopetusryhmä aloitti ko. koulussa syyslukukaudella 2022.

Kevään 2022 aikana oli keskusteluissa mukana myös toisen koulun sisäilmasta oireileva viranhaltija (luokanopettaja), joka tarvitsisi mahdollisesti viran uuden sijoituspaikan terveydellisillä perusteilla. Tämä myös vaikutti osaltaan siihen, ettei ko. koulun avointa virkaa alettu tuolloin täyttämään vakituisesti. Muhoksen viidestä alakoulusta yhdestä on jouduttu siirtämään kaksi luokanopettajaa toisiin kouluihin terveydellisistä syistä. Tämän koulun kiinteistön tutkimustulokset on kerrottu 29.8.2019 henkilökunnalle ja vanhemmille. Muhoksen kunnan sisäilmatyöryhmä nimesi ko. koululle oman sisäilmatyöryhmän ja työryhmän ensimmäinen kokous oli 4.10.2019. Ko. koulun tilannetta seurataan edelleen aktiivisesti, sillä sisäilmatyöryhmän työ jatkuu. Muhoksen kunta on tehnyt vuosien saatossa merkittäviä peruskorjauksia sisäilman parantamiseksi, mutta niistä huolimatta kaikki eivät ole pystyneet työskentelemään ko. tiloissa.

Täyttöluvassa 23.5.2023 on perusteluna määräaikaisuudelle: opettajien virat ovat kuntakohtaisia, mutta täyttölupaviranhaltijapäätöksessä on määritelty tehtävän sijoituspaikka virkasuhteen alussa. Ko. virka täytetään määräaikaisena lukuvuodeksi 2023-2024, johtuen kunnan oppilasmäärän vähenemisen mahdollisesta vaikutuksesta henkilöstömäärään, ennen kaikkea esikoululaisten määrä. Viime vuosina yhä useampi lapsi on suorittanut esikoulun päiväkodissa.

Sisäilmaongelman lisäksi oppilasmäärän väheneminen, varsinkin esikoululaisten määrässä tarkoitti sitä, että vakituisille opettajille piti löytää töitä muista alakouluista. Laitasaaren kouluun ei lukuvuonna 2022-2023 ja 2023-2024 perustettu omaa esikouluryhmää, koska esikoululaisia oli kolme (3) ja nolla (0). Esikoululaisten määrä lukuvuonna 2021-2022 oli 80, lukuvuonna 2022-2023 se oli 45 ja lukuvuonna 2023-2024 se oli 50. Elokuussa 2021 alkaneella 2-vuotisella esiopetuskokeilulla on ollut vaikutus siihen, että Muhoksen kunnassa enemmistö esikoululaisista suorittaa esikoulun päiväkodissa.

Kouluverkkoselvitystyön 2020 pohjalta tehdyssä suunnitelmassa Oppilaiden määrän ennakoitiin vähenevän (liite 7) seuraavasti:

- lv 2022-2023 noin 30 oppilasta vähemmän (toteutunut: tilastointipäivän 20.9.2022 mukaan -25)
- lv 2023-2024 noin 60 oppilasta vähemmän (toteutunut: tilastointipäivän 20.9.2023 mukaan -70)
- lv 2024-2025 noin 115 oppilasta vähemmän (toteutunut: tilastointipäivän 16.9.2024 mukaan -106)

Muhoksen kunnanvaltuusto päätti 28.6.2021 § 36 (liite 8), että Muhoksen kouluverkkoon ei toiminnassa olevien alakoulujen osalta tehdä tässä vaiheessa lakkauttamislinjauksia. Valtuuston päätöksen mukaan isoja ja kalliita peruskorjaus- ja laajennusinvestointeja ei tulevina vuosina nyt kouluverkkotarkastelussa oleviin kouluihin tehdä, vaan Laitasaaren, Huovilan ja Korivaaran koulut pidetään välttämättömillä ylläpitokorjauksilla toiminnassa toistaiseksi. Mikäli koulujen toimintaympäristöstä havaitaan terveysuhkia, toiminta voidaan tarvittaessa yhdistää nopeasti olemassa oleviin kouluihin.

Lisäksi kunnanvaltuusto päätti, että jatkossa Muhoksen varhaiskasvatus- ja kouluverkkoa tarkastellaan kunnan strategiatyöskentelyn yhteydessä, ja mahdolliset lakkauttamis- ja toimintojen yhdistämispäätökset perustetaan toteutuviin oppilasmääriin, kiinteistöjen käyttökuntoon sekä henkilöstötilanteeseen. Lisäksi toiminnan suunnittelussa tarkastellaan oppilaaksiottoalueiden rajoja sekä 5-6 – luokkien oppilaiden mahdollisuutta siirtyä kunnan toisiin kouluihin.

Kunnan kiristynyt taloustilanne omalta osaltaan vaikutti määräaikaisuuksiin, sillä talousarvio 2022 valmistelussa laadittiin ja jatkettiin talouden tasapainottamisohjelmaa. Hyvinvointipalveluiden esihenkilöille pidettiin 16.9.2021 kokous (liite 9), jossa hyvinvointipalveluiden osalta keskusteltiin talouden tasapainottamisohjelmasta. Kokouksessa olivat mukana vt. kunnanjohtaja ja talousjohtaja. Kokouksessa käytiin läpi talouden tasapainottamisohjelman vuodelle 2022 osalle tulevia säästötoimenpiteitä sekä suunnitteluvuosille tulevia toimenpiteitä sekä säästöjen määrää. Muhoksen kunnan on katettava tilinpäätöksessä vuonna 2020 syntynyt alijäämä vuoteen 2025 mennessä. Talouden tasapainottamisohjelman toimenpiteitä on sisällytettävä vuoden 2022 talousarvioon. Ohjelmaan on kirjattu: alakoulujen oppilasmäärän väheneminen ja sen vaikutus opetusryhmien määrään (liite 10).

Talousarvion (liite 11) vuoden 2022 vuosikatteen ja tuloksen toteutuminen edellyttää talousarviossa esitettyjen talouden tasapainotuksen toimenpiteiden toteuttamista toimialoilla. Lisäksi edellytetään tarkkaa toiminnan, henkilöstön ja talouden seurantaa sekä ennakoinnin kehittämistä toimialoilla ja sitovuustasoilla. Suunnitelman talouden tulos on ylijäämäinen, mikä kattaa normaalipoistot. Muhoksen kuntaa koskee alijäämän kattamisvelvollisuus, koska kunnan taseeseen on kertynyt alijäämää noin 2 M€ (TP 2020). Kertynyt alijäämä tulee olla katettuna vuoden 2025 tilinpäätöksessä.

Talousarvion (liite 12) vuoden 2023 tuloksen ja vuosikatteen toteutuminen edellyttää talousarviossa esitettyjen talouden tasapainottamisen toimenpiteiden toteuttamista toimialoilla. Lisäksi tarvitaan tarkkaa toiminnan, henkilöstön ja talouden seurantaa sekä ennakoinnin kehittämistä toimialoilla ja sitovuustasoilla (tulosalueilla). Kaikkienensa voimme edelleen jatkaa kuntastrategian vision mukaisesti vahvistamalla kasvua ja hyvinvointia kaupungin kupeessa – Luonnollisesti Muhoksella.

Esittelijä

kunnanjohtaja Kimmo Hinnola

Päätösesitys

Kunnanhallitus antaa edellä mainittuun Pohjois-Suomen hallinto-oikeuden vastinepyyntöön seuraavan vastauksen:

Ensisijaisesti kunnanhallitus esittää hallinto-oikeudelle, että tehty vaatimus kokonaisuudessaan aiheettomana hylätään. Kunnan näkemyksen mukaan perusteet viranhoidon määräaikaiselle järjestämiselle ovat olleet olemassa

sekä lukuvuonna 2022-2023 että lukuvuonna 2023-2024. Perusteet on tarkemmin käyty läpi edellä olevassa tekstissä.

Toissijaisesti kunnanhallitus esittää, että mikäli hallinto-oikeus kuitenkin päätyy siihen, että kunnan menettely on ollut asianomistajan vaatimuksen mukaisesti lain vastainen ja korvausta tulee maksaa, niin korvaus olisi 6 kuukauden palkkaa vastaava korvaus.

Käsittely

Kunnanjohtaja Kimmo Hinno ja toimialajohtaja Juha Valta selostivat asiaa kunnanhallitukselle.

Todettiin, että kunnan osalta mainitut liitteet liitetään mukaan hallinto-oikeudelle lähetettävään materiaaliin.

Päätös

Kunnanhallitus hyväksyi kunnanjohtajan esityksen.

Merkittiin pöytäkirjaan, että asiakohdan päätöksenteon jälkeen toimialajohtaja Valta poistui kokouksen etäyhteydestä klo 19.04.
